

**Değerli Meclis Başkanım ve divan,
Değerli Meclis Üyeleri,
Kıymetli Basın Mensupları,
Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu ve kendi adıma,
Hepinizi saygıyla selamlıyorum.**

Değerli Meclis Üyeleri,

Bu ay içerisinde Başkan Yardımcımız Halil BÜLBÜL'ün babası Süleyman Amca'mızı kaybettik. Halil kardeşim ve kederli ailesine baş sağlığı, merhum Süleyman Amca'mıza Allah'tan rahmet diliyorum. Mekânı cennet olsun. Ayrıca, 6.Meslek Komitesi Başkanımız Ertan Altundağ'ın eşi Emel Hanımı kaybettik. Emel Hanım'a Allah'tan rahmet, Ertan kardeşime, ailesine ve sevenlerine baş sağlığı diliyorum. Mekânı cennet olsun.

Değerli Arkadaşlar,

İnsanlık tarihi boyunca pek çok barbarlık türü görüldü ve yaşandı. Her biri insanlığın ayrı bir utanç kaynağı olarak tarihe geçti. Hedef gözetmeksizin sivil ve masum insanların katledildiği en ağır, en rezil barbarlık örneği, terörist eylemlerdir. Neden ve kimden geldiğine bakılmaksızın, aması, fakatı, lakini olmadan aşağılanacak terörist eylemler, son 40 yıldır ülkemizi hiç terk etmedi. 40 Yıldır ülkemize uygulanan bu barbarlık, bizleri daha çok birbirimize bağladı ve asla muasır medeniyetler düzeyine ulaşma çabamızdan bizi geri çevirmedi. TUSAŞ'a yapılan terörist saldırı 5 canımızı aldı. Bu barbarlığa binlerce canımızı verdik. Tüm şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyor, bir kez daha terörü lanetliyorum.

Önderimiz Atatürk'ün hakimiyet-i milliye diye tarif edip kurduğu cumhuriyetimizi ve kendine düşmanları bile besleyen tek rejim olan demokrasimizi, bu barbarlığa asla teslim etmeyeceğiz. İkinci yüzyılımızı ve nice yüzyıllarımızı hep birlikte Türkiye Cumhuriyeti olarak yaşayacağız. Buna olan inancım tamdır. Cumhuriyetimizin 101. yılı hepimize kutlu olsun.

Değerli Meclis Üyeleri,

2024 yılı son çeyreğine girmiş bulunuyoruz. Geçtiğimiz üç çeyrek, hepimiz için zorlu geçti. Bir taraftan hızla sıkılaştan para politikası uygulamaları, diğer taraftan durdurulamayan maliyet artışları, hepimizi sık boğaz ederken iç ve dış pazar koşullarının giderek daralması da ek zorluklar olarak karşımıza çıkmıştır.

Yıl boyunca giderek ağırlaşan bu zorluklara dayanamayan işletmelerimizin kapanma hızları görülmedik düzeyde artmıştır. Sizlerle her ay paylaştığım güncel kurulan/kapanan şirket sayılarının eğiliminde sürekli bozulmalar yaşanmaktadır. Fakat bizim açımızdan daha dikkat çekici durum, kentimizdeki eğilimin yıl başından beri ülkemiz genelinden olumsuz ayrışmasıdır. Örneğin geçtiğimiz ay, yıllıklandırılmış verilerle kurulan şirket, kentimizde % -26 azalırken ülke genelinde % -13 azalmıştır. Kapanan şirket ise kentimizde %46 artarken ülke genelinde %23 artmıştır. Dikkat ederseniz Antalya, kurulan/kapanan şirket hareketliliğinde ülkemizin iki kat gerisinde kalmıştır.

Protestolu senet tutarı, kentimizde %304 artmışken ülke geneli %176 artmıştır. Karşılıksız çek tutarı kentimizde %372, ülkemizde %225 artmıştır. İş dünyamızın öncü göstergelerinden biri olan çek ile işlem hacmi ise yine yıllıklandırılmış verilerle ülkemizdeki %71'lik artışa karşılık Antalya'da %53 artabilmektedir. Yani ticaretin parasal yönüyle ilgili göstergelerde de kentimiz, ülke ortalamasının yaklaşık %50 gerisinde seyretmektedir.

Bir diğer öncü gösterge olan kredi kullanımı ise yine yıllıklandırılmış verilerle, ticari krediler ülkemizde %29 ve kentimizde %37 artmıştır. Tarım kredileri ise kentimizde %33, ülke genelinde ise %51 artmıştır.

Burada örneklendirdiğim iş dünyası parasal verileri yani çek ile işlem hacmi ve kullanılan krediler resmi enflasyon kadar bile artmamıştır. Diğer bir deyişle reel büyüme yaşanmamıştır. Özellikle kentimizdeki iş dünyası ve ekonomik aktivite, ülkemiz genelinin oldukça gerisinde seyretmektedir. Bu durum yıl başından beri benzer bir eğilim göstermektedir. Bu nispi yavaş gidişatı sizlerle uzun bir süredir paylaşmaktayım. Antalya'mız geçmişi itibarıyla genellikle ülkemiz ortalamasından hızlı büyümeye alıştıktır. Bu genel eğilime yeniden kavuşmalıyız. Ancak uygulamalar Antalya için zorlayıcı olmaya devam etmektedir. Nitekim yıllıklandırılmış ihracat verileri de yılbaşından bu yana nispi olarak ülkemiz genelinden yavaş gerçekleşmiştir. Açıklanan son veriler de bu durumu teyit etmektedir. Toplam ihracat, kentimiz ve ülkemiz için %2.3 artarken tarım ve gıda ürünleri ihracatı kentimizde değişmemiş, ülkemiz genelinde ise %3.8 artmıştır. Yaş meyve sebze de durum daha olumsuzdur. Ülkemizdeki %5'lik artışa karşılık kentimizde %-5.5 azalış yaşanmıştır.

Önümüzdeki aylarda turizmdeki hareketliliğin azalmasıyla kentimiz ekonomisinin nispi olumsuz ayrışması, daha da belirgin hale gelme riskini taşımaktadır. Hepimiz, önümüzdeki genel sıkışma politikalarına ve bunların kentimize olan nispi yüksek olumsuz yansımalarına daha fazla odaklanmalıyız.

Değerli Arkadaşlar,

16 Ekim Dünya Gıda Günü kapsamında Antalya Tarım Konseyi işbirliğinde; Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü Türkiye Temsilciliği, Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Antalya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ve Gıda Mühendisleri Odası Antalya Şubesi'nin katkılarıyla bir panel düzenledik. Panelde; ulaşılabilir, güvenilir ve sürdürülebilir gıdaya erişim, artan gıda fiyatlarının etkileri, israf ile tarımsal nüfusun yaşlanması ve gençlerin tarıma ilgi göstermemesi dikkat çekilen konular olmuştur.

Sektörümüz, son dönemde hızlı bir biçimde iş gücünün azalması ve çalışanların yaş ortalamasının 58'e yükselmesi gibi yapısal sorunlarla karşı karşıyadır. Bu durum, özellikle Antalya ve benzeri kentlerde, emeğe dayalı tarımsal üretim alanlarında kayıplara neden olmaktadır. TÜİK verilerine göre 2023 yılında yaşlı nüfusun %57,7'si, genç nüfusun ise %13,6'sı tarımda çalışmaktadır. Gençler tarıma yönelmek yerine tarım dışı alanları tercih etmektedir. Sektörün içinde bulunduğu bu sorunu aşabilmesi için tarımda; çalışmayı, üretmeyi, girişimci olmayı ve kırdada

yaşamı cazip hale getirecek kamu politikalarına ihtiyaç vardır. Aksi halde toplumsal sürdürülebilirliğimiz ciddi zarar görecektir.

Mesleki eğitim sonrası iş garantisinden girişim teşviklerine, özel finansman ve ücret desteklerinden askerlik süresi muafiyetine ve sektöre özel bir sosyal güvenlik modeli geliştirilmesi gibi ortak akılla oluşturulacak planlama ve stratejilere ihtiyaç vardır. Tarımsal istihdamdaki diğer bir sorun ise yabancı uyruklu ve geçici koruma kapsamındaki işçilerin çalışma izinlerinde karşılaşılan süre ve mevzuat kapsamlı sorunlardır. Önerimiz çalışma izinlerinin sektörel bazda verilmesi, çalışma izinleri için verilen sürelerin uzatılması ve izin alımlarının kolaylaştırılmasıdır. İlgili yasal düzenlemelerin yapılması için taleplerimizi TOBB’da düzenlenen toplantılarda hem Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız hem de İç İşleri Bakanımız ile paylaştık. Geçtiğimiz günlerde Antalya’yı ziyaret eden Tarım ve Orman Bakan Yardımcısı’na da ilettik. Beklentimiz sorunlarımızın kısa sürede çözüme kavuşturulmasıdır.

Değerli Meclis Üyeleri,

Uzun süredir dillendirdiğimiz ve düzenlediğimiz faaliyetlerimiz ile dikkat çektiğimiz iklim değişikliği ve su yetersizliği sorunlarının tarımsal üretim üzerindeki olumsuz etkileri ekim ayı meslek komiteleri toplantılarımızın en önemli gündem maddesi olmuştur. Üzülerek ifade ediyorum ki korktuğumuz günlerin gelmekte olduğunu görüyoruz.

Bu yıl iklim değişikliği, zamansız ve yetersiz yağışlar kaynaklı ilimiz geneli arpa-buğday verim ve kalitesinde ciddi bir düşüş yaşandı. Hasat edilen mahsulün büyük kısmı da yemlik olarak değerlendiriliyor. Ayrıca önümüzdeki üretim dönemi için yayladaki ilçelerimizde kuraklık nedeniyle buğday ekimlerinde gecikmeler yaşanmakta ve girdi maliyetlerindeki artış üretim iştahını azaltmaktadır. Bu nedenle hububat üreticileri, mısır, meyve ve sebze üretimine yönelmekte ya da arazilerini nadasa bırakmaktadır.

Susam üretiminde de yine iklim değişikliği ve işçi gücüne erişim nedeniyle azalma gözlemleniyor; susamın şu an kilogram fiyatı 110 TL, yerfıstığının kilogramı ise 25 TL seviyelerinde işlem görmektedir. Üreticiler, mevcut fiyatları düşük buldukları için depolama yoluna giderek fiyat artışı bekliyorlar. Üreticinin mahsulünün hak ettiği değeri bulmadığını düşünmesi ileriki yıllar için tıpkı arpa ve buğdayda olduğu gibi üretim iştahsızlığı yaratıyor. Yaşanan işgücüne erişim zorluğu ve yüksek işçilik maliyetleri nedeniyle pamuğa da yönelemeyen üretici çareyi yine mısır üretmekte, avokado bahçesi kurmakta ya örtüaltı üretime geçmekte arıyor. Toplu üretim planlaması yapılması ve desteklerin zamanında ödenmesi çözüm önerilerinin başında gelmektedir. Tarım ve Orman Bakanlığı, stratejik ürünleri kapsayan bir adım attı, çalışmalara başladı. Ancak uygulama henüz başlamadı ve destekler hala zamanında ödenmiyor. Geç yapılan destek ödemeleri ise üreticiyi motive etmekte yetersiz kalıyor.

Kentimiz zeytin rekoltesinde geçtiğimiz ayki toplantımızda da ifade ettiğim gibi %45 düzeyinde bir artış bekleniyor. Rekoltenin 55 bin ton zeytin ve 10 bin ton zeytinyağı düzeyinde olacağı tahmin ediliyor. Ancak iklim değişikliğinden

kaynaklı istenilen yağışların görülmemesi nedeniyle sofralık olarak değerlendirilecek zeytinlerin kalibresinde sorunlar yaşanıyor. Bu yıl İspanya'daki üretimin artacağı tahmini nedeniyle yağ fiyatlarında kayda değer bir artış beklenmiyor.

Yaş meyve sektöründe ise; nar hasadının %80 oranında tamamlanmasıyla kilogram fiyatının 20-25 TL seviyesinden güneş yanıklığı ve çatlamaya bağlı olarak 8-10 TL seviyesine gerilediği, armut hasadının bu yıl kalite bakımından iyi düzeyde olduğu, elma üretiminin ve kalitesinin ise iklim koşullarına bağlı olarak ciddi oranda gerilediği komite üyelerimizce dile getirilmiştir.

Her zaman ifade ettiğim gibi meslek komitelerimiz Borsamızın mutfağı konumundadır. Komite üyelerimizin paylaşımları ile sektörün nabzını tutuyor ve birliğimiz aracılığıyla ilgili kurumlara ileterek çözüm için çalışıyoruz. Bu fırsatla meslek komitesi üyesi arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Değerli Arkadaşlar,

Kent olarak bir taraftan iklim değişikliği ve su kaynaklı sorunlarla boğuşurken, diğer taraftan güneş enerji santrali (GES) ve hidroelektrik santrali (HES) projeleri ile kentimiz ve bölgemizdeki taş ve maden ocakları konusu gündemi meşgul ediyor.

Oysa ki Antalya'yı Antalya yapan tarihi, doğası, taşı, toprağı ve iklimidir. Bizler GES, HES, taş ve maden ocakları konusunda tümünden reddedici değiliz. Merkezden kağıt üzerinde ve uzaktan algılamayla verilmiş izinlerin yerelde yarattığı tahribat ve tepkilerin yansımalarını sürekli yaşıyoruz. Bu yöntemin mutlaka yereldeki taraflarla ve paydaşlarla etkili bir düzeyde değerlendirmesinden sonra harekete geçilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü doğaya verdiğimiz tahribata değip değmediğine bakmamız gerekir. Dağlarımızın delik deşik edilmesine, tarımsal potansiyelimizin yok edilmesine, havamızın bozulmasına ve sularımızın zarar görmesine gönlümüz razı değil. Bugünün ihtiyaçları için gelecek nesillere tükenmiş bir şehir devretmeye hakkımız yok. Dolayısıyla kentimiz ve ülkemiz bütçesine gelir sağlayan ve hatta döviz kazandıran bu alanlarda izin verilen ya da verilecek olan her türlü faaliyetin olumsuz etkileri de iyi hesap edilmelidir. Bu kentin havasına, suyuna, taşına, toprağına, tarihine ve doğasına sahip çıkmak hepimizin boynunun borcudur.

Değerli Arkadaşlar,

Bu yıl Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB) desteğiyle, Borsamızın öncülüğünde 13. kez Yöresel Ürünler Fuarı YÖREX'i düzenledik. Fuarımıza Antalya Valimiz, çevre illerin valileri, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanımız, milletvekillerimiz, TOBB Başkanımız, oda ve borsa başkanlarımız ile çeşitli kurum ve kuruluşların temsilcileri katıldı.

YÖREX'te TOBB standında market zincirleri, e-ticaret platformları, yerel üreticiler, kooperatifler ve ticaret firmaları yüz yüze görüşme imkânı buldu; bu bağlantılar fuarın en güzel kazanımlarından biri oldu. YÖREX'in gerçekleşmesinde emeği geçen sizlere, tüm danışma kurulu üyelerimize, çalışma arkadaşlarımıza ve basın mensuplarına teşekkür ediyorum.

Cumhuriyet Bayramı'mızı bir kez daha kutluyor; büyük önder Mustafa Kemal Atatürk ve aziz şehitlerimizi rahmetle, minnetle, saygıyla anıyorum.

